

Forfatter: Jacobsen, Jørgen-Frantz

Titel: Udrag fra Nordiske Kroniker

Citation: Jacobsen, Jørgen-Frantz: "Nordiske Kroniker", i Jacobsen, Jørgen-Frantz: *Nordiske Kroniker*, 1943, s. 135. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: [https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjf\\_02-shoot-idm139956848131552/facsimile.pdf](https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjf_02-shoot-idm139956848131552/facsimile.pdf) (tilgået 18. september 2021)

Anvendt udgave: Nordiske Kroniker

mest optimistiske i Færøernes Historie. Liv og Virksomhed groede frem overalt. Men dog var den Tids Mennesker ikke mere lykkelige, end at de ogsaa havde Hjerte for det gamle færøske og Vilje til at bevare det. Den nationale Bevægelse opstod. Dens Formaal var at holde det færøske Sprog i Hævd og Ære og at sætte Færingerne i Stand til at bjærge sig selv i alle Livets Forhold.

1890erne blev Fædrelandssangenes og de store Folkemøders Tid. Den mærkelige romantiske Inspiration, der tidligere i Aarhundredet havde vakt Tyskland og Skandinavien til national Selvbevidsthed, var nu kommet til Færøerne. En lykkelig Folkelighed, en glad Samlingens Aand besjælede alle. Med Nationaldragten paa — bogstavelig talt — gik Færingerne Fremtiden i Møde. Det mørke, middelalderlige Dagligliv var blevet afløst af en Lykkedrøm, skær og mangefarvet som en højnordisk Sommernat lige før Solopgang.

Det er et Spørgsmaal, om Grundtvigianismen nogen Sinde har sat en finere og friskere Blomst, end den gjorde paa Færøerne i Slutningen af forrige Aarhundrede. Ganske vist var der dengang endnu ikke grundlagt nogen færøsk Folkehøjskole, og den kirkelige Side af Sagen betød ingenting. Egentlig var man sig vel slet ikke Grundtvig bevidst. Men Aanden var aldeles ægte. Det demokratiske Princip var man født med, Folkeligheden var en Kulturarv, og Formerne for Samlivet var saa eventyrlig nordiske, at alle Nordens øvrige Højskolefolk maatte blegne af Misundelse. Ved alle færøske Folkestævner kunde man danse den uforfalskede middelalderlige Folkevisedans! Det var der ingen, der kunde gøre Færingerne efter.

I vore Dage kan dette altsammen tage sig meget naivt og blaaøjet ud. Men der er dog Grund til at tro, at det for sin Tid var det rigtige. Det var en ideel Stræben i Folket, der løb jævnsides med den materielle og tekniske Udvikling, og hvis egentlige Formaal var at gøre Folket moralsk egnet til den nye Tid.

Mon det skulde være nogen Tilfældighed, at Grundtvig fremstod kort efter Bondefrigørelsen i Danmark, og at hans Bevægelse havde sin bedste Blomstringstid under det danske Landbrugs store

Opsving i forrige Aarhundrede? Det er en almindelig Tro, at materiel Fremgang afføder aandeligt Liv. Men kan det ikke lige saa godt tænkes, at Fremgangen *kræver* aandeligt Liv, kræver det som en Betingelse for, at Udviklingen kan blive harmonisk? I Danmark har hele det 19. Aarhundredes materielle og tekniske Eventyr været ledsaget af en aandelig og moralsk Kraftanstrengelse fra Folkets Side. Efter Bondestandens Rejsning fulgte Arbejdernes smukke Opmarch, og baade paa Land og i By *organiserede* det danske Samfund sig paa en Maade og i en Aand, som har været forbilledlig. Noget lignende gælder Nabolandene. Naar Forholdene i Danmark, Sverige og Norge nu er saa lykkelige som de er, behøver dette ikke udelukkende at skyldes den Omstændighed, at Skandinavien undgik Krigen -- det gjorde f. Eks. Spanien ogsaa. Det kan ogsaa skyldes, at de nordiske Lande moralsk er paa Højde med Udviklingen.

Om Færingerne tør man tro, at de endnu i 90erne var paa Højde med de tekniske Fremskridt og den voldsomme Fremgang paa deres Øer. Men de blev ikke ved med at være det.

1906 skete det store Skisma inden for de ledende Kredse paa Færøerne, og de to Partier, Sambandspartiet og Selvstyrepatriet, opstod. Hermed fik den nationale Bevægelse et Knæk.

Det afgørende Træk ved *Sambandspartiet* er ikke dets Fastholdelse af Statsforbindelsen med Danmark. Statsforbindelsen har i Virkeligheden aldrig været truet, hverken i 1906 eller senere. Sambandspartiet maa i første Række karakteriseres som et *konservativt Parti*. Dets første Leder, Provst *Frederik Petersen*, var en højt begavet og aandfuld Mand, men samtidig en konservativ Mand. Hans nærmeste Medarbejder, *Oliver Effersøe*, der ikke kunde maale sig med ham i Klogskab og Charme, overgik ham i stivsindet Avtoritetsdyrkelse. Tilsammen repræsenterede de en vis gudhengiven Træghed, der har dybe Rødder i det færøske Folk, og i Løbet af kort Tid lykkedes det dem at rejse en Opion, der dels med Surhed, dels med Afsky vendte sig bort fra den nationale Bevægelse og fra dens Fører *Jóannes Patursson*.

Der er noget paradoksalt og tragisk i den Konflikt, der opstod.